

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

3.α. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να σχολιάσουν κριτικά, στη βάση της αιτιολόγησης, τις δυνατότητες κοινωνικής κινητικότητας και ανέλιξης που χαρακτηρίζουν τον ελληνιστικό κόσμο. Η διευκόλυνση της κοινωνικής κινητικότητας οφείλεται στο κοινό σύστημα διακυβέρνησης: απόλυτη μοναρχία, γραφειοκρατικό σύστημα οργάνωσης (πρβλ.: «[...]οι δομικές ομοιότητες των διαφόρων μοναρχιών διευκόλυναν ανθρώπους[...]'). Κομβικός παράγοντας είναι ο βασιλιάς/ελληνιστικός ηγεμόνας, καθώς η θέση του κάθε ατόμου στην κοινωνική ιεραρχία εξαρτάται από τη σχέση που αυτό έχει ή αποκτά με τον εκάστοτε ηγεμόνα, ο οποίος και καθορίζει τα κριτήρια-προϋποθέσεις για την κοινωνική ανέλιξη κάθε ατόμου (πρβλ.: «[...]διέθεταν τα προσόντα εκείνα που ζητούσαν οι βασιλείς[...]').

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Τα χαρακτηριστικά του ελληνιστικού κόσμου] μπορούν να αξιοποιηθούν αναφορές σχετικά με:

- τα κοινωνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά
- διαμόρφωση προνομιούχου τάξης
- δημιουργία βασιλικού επιτελείου αποτελούμενου κυρίως από Έλληνες και λίγους γηγενείς που ανήκαν σε ανώτερα οικονομικά στρώματα και είχαν εξελληνιστεί.

3.β. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να εστιάσουν στον ρόλο του πολίτη, όπως αυτός διαμορφώνεται και ως εκ τούτου αλλάζει κατά την ελληνιστική περίοδο. Σε αντίθεση με τον ρόλο του πολίτη, κατά την περίοδο της πόλης-κράτους, στον οικουμενικό ελληνιστικό κόσμο αναδύεται ένας νέος τύπος «πολίτη» που «μετακινείται με άνεση από τόπο και τόπο» (κοσμοπολιτισμός) με κύρια επιδίωξη «να κάνει την τύχη του» (τυχοδιωκτισμός), να βελτιώσει, δηλαδή, τη θέση του (οικονομικά και κοινωνικά), εκμεταλλευόμενος τις ευκαιρίες πλουτισμού που του προσφέρονται (πρβλ.: «πολλές ευκαιρίες κατακόρυφης ανόδου και πλουτισμού για όποιον ήταν έτοιμος να τις εκμεταλλευθεί»). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της «αλλαγής» ως προς τον ρόλο και τις επιδιώξεις του πολίτη: η περίπτωση του μισθοφόρου (πρβλ.: «[...]κατατασσόμενοι ως μισθοφόροι σε κάποιον από τους βασιλικούς στρατούς»). Κύρια χαρακτηριστικά, επομένως, της μεταβολής που παρατηρείται ως προς την έννοια και τον ρόλο του πολίτη κατά τους ελληνιστικούς χρόνους είναι ο κοσμοπολιτισμός, ο τυχοδιωκτισμός και η συνακόλουθη επιδίωξη του στενού ατομικού συμφέροντος.

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Τα χαρακτηριστικά του ελληνιστικού κόσμου] μπορούν να αξιοποιηθούν αναφορές σχετικά με:

- τον τυχοδιωκτισμό: «[...]το μεγαλύτερο μέρος των γηγενών... αναζήτηση καλύτερης τύχης[...]».
- την παρατηρούμενη αλλαγή ως προς τον ρόλο και τις επιδιώξεις του πολίτη (κοσμοπολιτισμός, ατομικό συμφέρον): «[...]Σ' αυτό το σύστημα της απόλυτης μοναρχίας... ατομικό του συμφέρον[...]».